

болъ и Цариградъ. Солунската еврейска община е била най-силна; такава е останала и до сега. Отъ Солунъ новитѣ прѣселенци минали въ други македонски градове още прѣзъ първата половина на XVI в., дѣто ги срѣщаме и до сега.

Въ вътрѣшността на страната еврейтѣ немогли да иматъ добъръ успѣхъ, защото животътъ и имотътъ е билъ изложенъ на пълнѣтъ произволъ отъ страна на владѣщата мухамеданска класа. По-късно, когато настанало сравнително спокойствие, еврейтѣ намѣрили въ търговията и занаятитѣ голѣми конкуренти въ лицето на спекулантитѣ цинцари и прѣдприимчиви западномакедонски българи. Въ нѣкои градове на западна Македония, като Велесъ, Прилѣпъ и Охридъ тѣ съвсѣмъ немогли да се заселятъ, а въ други тѣхнитѣ общини останали съвсѣмъ бѣдни. Само въ югозападнитѣ градове еврейскитѣ общини направили по-добъръ успѣхъ.

Солунската еврейска община е останала най-важна не само въ Македония, но и въ цѣлия Балкански Полуостровъ до день днешенъ. Прѣзъ първата половина на XVII в. еврейтѣ въ тоя градъ достигнали голѣмо благосъстояние. Хаджи Калфа говори за солунскитѣ евреи като за просвѣтенъ, богатъ, търговски и индустриаленъ народъ. Тѣ развили занаятитѣ и търговията, основали банкерски заведения и повдигнали училища, каквито до тогазъ въ турско нѣмало. Въ солунската голѣма общенародна школа прѣподавали 200 учители и слушали лекции повече отъ 1000 ученици, между които имало и възрастни мъже.¹⁾ Прѣзъ втората половина на тоя вѣкъ се появили религиозни смутове, които нанесли голѣми бѣди на еврейството въ Турция и не само спрѣли развитието му, но го повърнали много надирѣ. Около 1667 год. единъ еврейинъ отъ Одринъ почналъ да проповѣдва нѣкакво сектанство, намѣрилъ много послѣдователи въ Солунъ и Цариградъ. Повдигнали се вътрѣшни междоусобни борби, които раздѣлили солунскитѣ евреи на два враждебни лагера. Новиятъ проповѣдникъ се прогласилъ за Месия, но наклеветенъ прѣдъ турскитѣ власти, за да спаси живота си, приелъ мухамеданство. Много отъ неговитѣ едномишленици, особено въ Солунъ, послѣдвали примѣра му и се потурчили. Около 12 години по-късно се явилъ другъ еретикъ, послѣдователъ на първия, който намѣрилъ сжщо тѣй едномишленици въ Солунъ, но и той билъ принуденъ да спасява живота си съ приеманье исляма. Много отъ неговитѣ послѣдователи въ Солунъ се потурчили. Потурчениитѣ евреи образу-

¹⁾ Хаджи Калфа, Споменик, VIII. 36.